

POSTANOWIENIE

10 kwietnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Grzesiowski

na posiedzeniu niejawnym 10 kwietnia 2024 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa M. T.

przeciwko Samodzielnemu Publicznemu Zespołowi Zakładów Opieki Zdrowotnej

w W. i Samodzielnemu Publicznemu Zakładowi Opieki Zdrowotnej "M." Stacji

Pogotowia Ratunkowego i Transportu Sanitarnego w O.

o zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej Samodzielnego Publicznego Zespołu Zakładów Opieki Zdrowotnej w W.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku

z 3 czerwca 2022 r., I ACa 575/18,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od skarżącego na rzecz powoda kwotę 2700 zł (dwa tysiące siedemset złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

1. Wyrokiem z 3 czerwca 2022 r. Sąd Apelacyjny w Białymstoku na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Okręgowego w Ostrołęce z 8 maja 2018r. m.in. zmienił zaskarżony wyrok i zasądził od pozwanych Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „M.” Stacji Pogotowia Ratunkowego

- i Transportu Sanitarnego w O. i Samodzielnego Publicznego Zespołu Zakładów Opieki Zdrowotnej w W. na rzecz powoda M. T. kwotę 150.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie oraz rozstrzygnął w przedmiocie kosztów procesu.
2. Od powyższego wyroku skargę kasacyjną wniósł pozwany Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w W. powołując się na naruszenie art. 4 ust. 1, art. 6 ust. 1, art. 7 i art. 8 ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (tekst jedn. Dz. U. z 2023 r., poz. 1545 ze zm., dalej: „pr.pacj.”), art. 448 k.c. oraz art. 321, art. 327¹ § 1, art. 328 § 2, art. 382, art. 383 i art. 391 § 1 k.p.c.
 3. Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, powołując się na występowanie w sprawie przesłanki określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 i 4 k.p.c. Podał, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ponieważ Sąd Apelacyjny przyjął do rozpoznania na etapie postępowania apelacyjnego nowe roszczenie oparte na art. 4 ust. 1 pr.pacj. Ponadto skarżący wskazał, że w sprawie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości tj. art. 383 k.p.c. w kontekście dochodzenia roszczeń o zadośćuczynienie opartych na art. 4 ust. 1 pr.pacj. oraz art. 445 § 1 w zw. z art. 444 k.c.
 4. W odpowiedzi na skargę kasacyjną powód wniósł o oddalenie skargi kasacyjnej oraz zasądzenie zwrotu kosztów postępowania przed Sądem Najwyższym, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

5. Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie

dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie służy zaś merytorycznej ocenie skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

6. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek (art. 398⁴ § 2 k.p.c.), gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.
7. Dla spełnienia wymagania z art. 398⁴ § 2 k.p.c. konieczne jest zawarcie w skardze kasacyjnej odrębnego wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, zawierającego profesjonalny wywód prawny nawiązujący do wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. przesłanek przedsądu ze wskazaniem, które z nich występują w sprawie i z uzasadnieniem stanowiska skarżącego (zob. postanowienie SN z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06). Ze względu na odmienny cel instytucji przedsądu i jej odrębne oraz kwalifikowane przesłanki, wskazanie i uzasadnienie okoliczności decydujących o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie może polegać na odwołaniu się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. W prawidłowo sporządzonej skardze kasacyjnej oba powyższe elementy muszą pojawić się

oddzielnie i autonomicznie. Sąd Najwyższy nie jest bowiem trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę kasacyjną, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia, wnoszonym i rozpoznawanym nie tylko w interesie skarżącego, ale przede wszystkim w interesie publicznym.

8. Odnosząc się do powołanej przez skarżącą przesłanki oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, wskazać trzeba, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że uzasadnienie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, jako przesłanki przyjęcia jej do rozpoznania, wymaga powołania się na kwalifikowaną postać naruszenia zaskarżonym orzeczeniem przepisów prawa materialnego lub procesowego oraz przeprowadzenia wywodu zmierzającego do jego wykazania. Oczywistość naruszenia ma miejsce wówczas, gdy jest ono widoczne *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje przy tym samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której spowodowało ono wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (zob. postanowienie SN z 6 listopada 2012 r., III SK 16/12).
9. Należy przypomnieć, że Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia. Związanie to wyklucza nie tylko przeprowadzenie w jakimkolwiek zakresie dowodów, lecz także badanie, czy sąd drugiej instancji nie przekroczył granic swobodnej ich oceny. Stąd też podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów i oceny dowodów. Zarzutem takim jest nie tylko zarzut naruszenia art. 233 § 1 KPC, lecz także przepisów regulujących sposób ustalania faktów. Każdy zarzut skargi kasacyjnej, który ma na celu polemikę z tą podstawą faktyczną, chociażby pod pozorem kwestionowania wykładni lub niewłaściwego zastosowania określonych przepisów prawa

materialnego, z uwagi na jego sprzeczność z art. 398³ § 3 KPC jest *a limine* niedopuszczalny (zob. postanowienie SN z 31 stycznia 2023 r., II CSKP 238/22).

10. Zawarty w art. 398³ § 3 KPC zakaz oparcia skargi kasacyjnej na zarzutach dotyczących ustalenia faktów lub oceny dowodów oraz związanie Sądu Najwyższego ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 KPC) oznacza niedopuszczalność powoływania się przez skarżącego na wadliwość wyroku sądu drugiej instancji, polegającą na ustaleniu faktów lub niewłaściwie przeprowadzonej ocenie dowodów (art. 398³ § 3 KPC), również we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (zob. postanowienie SN z 24 stycznia 2023 r., I CSK 2938/22).
11. Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na potrzebie wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) wymaga wykazania, jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, jest przedmiotem rozbieżnej wykładni w judykaturze sądowej i na czym rozbieżność ta polega, co wymaga przytoczenia orzeczeń sądów wydanych w takich samych lub istotnie zbliżonych stanach faktycznych, względnie, jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, wymaga interpretacji ze strony Sądu Najwyższego, z czego potrzeba ta wynika i z jakich powodów dotychczasowy dorobek doktryny i orzecznictwa jest w tej mierze niewystarczający (zob. postanowienie SN z 21 lutego 2024 r., I CSK 6390/22).
12. Powołanie się na przyczynę kasacyjną przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania przez stronę skarżącą, że chodzi o wykładnię wyraźnie wskazanego przepisu prawa, którego treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania, w drodze stosownego jurydycznego wywodu, na czym owe wątpliwości polegają, a także że mają one poważny oraz rzeczywisty charakter i ich rozstrzygnięcie wiąże się z rozpatrywaną sprawą i jest istotne z punktu

widzenia wyniku postępowania oraz publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Jeżeli podstawą wniosku w tym zakresie jest twierdzenie o występujących w orzecznictwie sądowym rozbieżnościach wynikających z dokonywania przez sądy różnej wykładni przepisu, konieczne jest wskazanie rozbieżnych orzeczeń, dokonanie ich analizy i wykazanie, że rozbieżność wynika z różnej wykładni wskazanego przepisu (zob. postanowienie SN z 14 lutego 2024 r., I CSK 3374/23).

13. W ocenie Sądu Najwyższego skarga kasacyjna pozwanego nie spełnia powyższych kryteriów, zarówno co do oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, jak i konieczności wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości. Pozwala to na przyjęcie, że skarżącemu nie chodzi o wykazanie przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 2 i 4 k.p.c., a jedynie o poddanie zaskarżonego orzeczenia kontroli kasacyjnej.
14. Skarżący w istocie ograniczył się do kwestionowania możliwości zasądzenia przez Sąd Apelacyjny zadośćuczynienia na podstawie art. 4 ust. 1 pr.pacj. w zw. z art. 448 k.c. w sytuacji ustalenia braku przesłanek do zasądzenia zadośćuczynienia na podstawie art. 445 § 1 w zw. z art. 444 k.c.
15. W orzecznictwie SN utrwalony jest pogląd, że zadośćuczynienie oparte na art. 448 k.c. w związku z art. 4 ust. 1 pr.pacj. jest samodzielnym i odrębnym żądaniem od roszczenia o zadośćuczynienie wywodzonego z tytułu szkody na osobie i opartego na art. 445 § 1 k.c., ponieważ odmienny jest przedmiot ochrony prawnej każdego z nich (zob. wyrok SN z 12 maja 2023 r., II CSKP 885/22). Przepis art. 445 § 1 k.c. rekompensuje skutki uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia, natomiast art. 4 ust. 1 pr.pacj. chroni godność, prywatność i autonomię pacjenta.
16. W związku z powyższym oczywistym jest, że na podstawie faktycznej pozwu uzasadniającej rozpoznanie sprawy w kierunku zakreślonym hipotezą normy prawnej zawartej w art. 445 § 1 k.c., sąd *meriti* nie można dowolnie kwalifikować oceny prawnej żądania pozwu, bądź pod kątem tego przepisu, bądź pod kątem art. 4 ust. 1 pr.pacj. w zw. z art. 448 k.c. Subsumpcja pod

art. 4 ust. 1 pr.pacj. powinna więc wynikać ze źródła tkwiącego w podstawie faktycznej żądania pozwu.

17. Żądanie, z przywołaną w celu jego uzasadnienia podstawą faktyczną, wyznacza granice przedmiotu procesu (treść roszczenia procesowego), a zarazem dopuszczalne ramy rozpoznania i rozstrzygnięcia sądu (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 15 lipca 2021 r., I CSKP 90/21). Związanie sądu granicami żądania obejmuje nie tylko związanie co do celu samej treści (wysokości) żądania zasadniczego, ale także co do uzasadniających je elementów motywacyjnych (zob. wyrok SN z 9 maja 2008 r., III CSK 17/08).
18. Podstawa prawna żądania pozwu wynikająca z art. 445 § 1 k.c., jak i z art. 4 ust. 1 pr.pacj. nie musi być wyraźnie wskazana w treści pozwu, o tyle nieodzowne jest jednak sformułowanie „ogólnego” zarzutu naruszenia praw pacjenta w postępowaniu przed sądem I instancji.
19. Faktem jest, że powód w pozwie nie powołał się na naruszenie praw pacjenta jako podstawy swojego roszczenia. Jego roszczenie jest ewidentnie określone jako zadośćuczynienie z art. 445 k.c. związane ze szkodą na osobie (pozew z 22 września 2015 r., k. 1-3). Jednakże w trakcie postępowania przed sądem I instancji (pismo procesowe powoda z 01 lutego 2017 r. k. 269-270), a następnie w apelacji powód wskazał również na naruszenie praw pacjenta.
20. W takiej sytuacji Sąd Apelacyjny nie naruszając art. 383 k.p.c. mógł orzec o zadośćuczynieniu z art. 4 ust. 1 pr.pacj. w zw. z art. 448 k.c. jako objętego podstawą faktyczną żądania powoda.
21. Według Sądu Najwyższego, nie ma przy tym innych przyczyn uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, w szczególności nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.).
22. Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.). O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono zgodnie z art. 98 § 1 i § 3 w związku z § 2 pkt 6, § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

[SOP]

[ms]